

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Plats och tid	Sammanträdesrum Silvergruvan, Regionhuset, Västerås kl. 09:00-14:50
Beslutande ledamöter	Lina Eriksson (L) (Ordförande) Stephanie Bruksgård (M) (Förste vice ordförande) §§132-138 Anna Nygren (M) Malin Gabrielsson (KD) Ingvar Jonsson (SD) Ulrika Spårebo (S) (Andre vice ordförande) Kenneth Östberg (S) Per Strengbom (S) §§132-138 Fehmi Paulus (S) Heidi-Maria Wallinder (V) Mikael Andersson Elfgrén (M) §§139-146 ersätter Stephanie Bruksgård (M) (Förste vice ordförande) Peter Lilja (SD) ersätter Gisela Carstinge (SD) Malin Carnbring (S) (deltar på distans) §§139-146 ersätter Per Strengbom (S)
Ej tjänstgörande ersättare	Elisabeth Wäneskog (KD) Andreas Akterhag (L) Malin Carnbring (S) (deltar på distans) §§132-138 Ann-Christine Björkman (S) Barbro Larsson (C)
Övriga närvarande	Lars Almroth (hälso- och sjukvårdsdirektör) Annette Daneryd (utvecklingschef Förvaltningsledning Hälso- och sjukvårdsförvaltningen) Christina Ersson (nämndsekreterare) Magnus Stålberg (M) (politisk sekreterare) Silvana Enelo-Jansson (M) (patientnämndens ordförande) §138 Karin Andersson (L) (patientnämndens 1:e vice ordförande) §138 Anna-Karin Jansson (verksamhetschef Patientnämndens kansli) §138 Andreas Rånhem (verksamhetschef Närsjukvård öst) §138 Johan Saaw (verksamhetschef Västmanlands sjukhus Köping administration) §138 Petra Ludvigson (projektledare, Fagersta kommun) §138 Viktor Lannsjö (projektledare, Rehabenheten Fagersta) §138
Utses att justera	Heidi-Maria Wallinder (V)
Protokollet omfattar	§§132-146

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Mötesdatum

2023-11-13

Underskrifter

Sekreterare

.....

Christina Ersson

Ordförande

.....

Lina Eriksson (L)

.....

Justerande

.....

Heidi-Maria
Wallinder (V)

.....

ANSLAG/BEVIS

Protokollet är justerat. Justeringen har tillkännagivits genom anslag.

Organ

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Sammanträdesdatum

2023-11-13

**Förvaringsplats för
protokollet**

Regionhuset, Västerås

Underskrift

.....

Christina Ersson

Justerandes sign**Utdragsbestyrkande**

Justerandes sign**Utdragsbestyrkande**

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§132 Fastställande av föredragningslista**Sammanfattning**

I samband med punkten frågar ordföranden om nämnden godkänner att en praktikant närvarar under sammanträdet, vilket nämnden godkänner.

Förslag till beslut

Den preliminära föredragningslistan fastställs.

Beslut

Den preliminära föredragningslistan fastställs.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§133**Föregående protokoll****Sammanfattning**

Anmäls att hälso- och sjukvårdsnämndens protokoll från sammanträdet 2023-10-11 justerats i föreskriven ordning.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§134**Justering****Förslag till beslut**

Heidi-Maria Wallinder (V) utses att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

Beslut

Heidi-Maria Wallinder (V) utses att jämte ordföranden justera dagens protokoll.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§135**Nästa sammanträde****Förslag till beslut**

Nästa sammanträde ska äga rum onsdagen den 6 december 2023 kl 09.00.

Beslut

Nästa sammanträde ska äga rum onsdagen den 6 december 2023 kl 09.00.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§136 Anmälningar för kännedom**Anmälningar**

- Protokoll över beslut enligt delegation (protokollsbilaga)
- HSF230157-6.1 Samverkansnämnden Sjukvårdsregion Mellansverige - Protokoll 29 september 2023 (2/3)
- RV230894-1 Signerat missiv, Granskning av följsamhet till nationella riktlinjer psoriasis 2023
- RV230882-1.1 Redovisning av regionernas krav på remiss i öppen vård – uppdatering oktober 2023
- RV230947-1.1 Meddelande 15/2023 från SKR:s styrelse – Förlängd rekommendation gällande avgiftsfrihet för vaccinering mot covid 19 (2/2)
- RV230859-1.1 Meddelande 14/2023 från SKR:s styrelse - Överenskommelse mellan staten och SKR 2023–2025 om digitala överföring av läkarintyg (2/2)
- HSF230157-6.2 §7. Beslutad SVN-rekommendation stärka arbetsmiljö och minska hyrbemanningen 2023-09-29 (3/3)
- HSF230459-1.2 Remiss av betänkandet (SOU 2023:56) Utredningen om författningsberedskap inför framtida pandemier (3/3)

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§137 Samverkan med fackliga organisationer**Sammanfattning**

Ärendena i föredragningslistan har behandlats enligt samverkansavtal. Inga synpunkter framfördes.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Mötesdatum

2023-11-13

§138

Muntlig information**Sammanfattning**

- Silvana Enelo-Jansson, Karin Andersson och Anna-Karin Jansson informerar om patientnämndens verksamhet. De tar bland annat upp utmaningar för patientnämndens kansli, verksamheten med stödpersoner, patientnämndens verksamhet och uppdrag samt förhållandet mellan patientnämnden och Inspektionen för vård och omsorg, IVO. Karin Andersson tar upp kvalitetsutveckling, patientsäkerhetsfrågor och de analyser som patientnämnden gör. Anna-Karin Jansson ger exempel på patientärenden och svar från vården och poängterar att sena svar från vården kan påverka patienternas förtroende för vården. Hon tar också upp kansliets rapporter och fortsatta arbete och samarbete med Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
Nämnden diskuterar bland annat förvaltningens och patientnämndens gemensamma bild inför det fortsatta arbetet, uppfattningen att patientnämnden har sanktionsmöjligheter, patientnämndens roll i förhållande till och samspel med kommunerna, skolhälsovården, lagstiftningen kring patientnämnden i relation till IVO, patientnämndens möjlighet att arbeta med Tillberga- och Salberga-anstalterna, en tidigare utredning om rättshaveristiskt beteende, vilken typ av ärenden som förekommer oftast och återkommande ärenden, vikten av att beakta upplevelsefaktorn, hur patientnämnden blir känd för vårdpersonalen, om det ökade antalet ärenden till patientnämnden kan ha att göra med inhyrd personal samt läkarnas situation.
- Jonas Ekström informerar om Närvårdsteam. Han tar upp bakgrund, arbetssätt och uppdrag. Johan Saaw och Andreas Ranhem berättar hur närvårdsteamet i Sala, Köping och Västerås är sammansatta och hur de fungerar. Petra Ludvigsson och Viktor Lannsjö berättar om Närvårdsteam Fagersta som även verkar i Norberg och Skinnskatteberg och där även avancerad hemsjukvård ingår. Arbetssättet möjliggör också direktinläggning på Fagersta sjukhus vid behov. Närvårdsteamet har bland annat inneburit att antal vård dagar, akutbesök, primärvårdskontakter och ambulansresor har minskat, och patienterna är överlag väldigt nöjda med sin vård. Under januari 2024 övergår projektet i ordinarie verksamhet.
Jonas Ekström visar statistik över exempelvis anslutna patienter, antal vård dygn och antal vårdkontakter samt tar upp utmaningar och framtida utveckling.
Nämnden diskuterar bland annat det framgångsrika arbetet med närvårdsteamet, att även personalen uppskattar arbetssättet, om arbetssättet har påverkat möjligheten att rekrytera personal, hur många patienter som berörs, om det finns någon tidsbegränsning för insatsen för patienternas del, kopplingen till framtidens hälso- och sjukvård, utvecklingsmöjligheter, kostnader, eventuell påverkan på hemtjänstens insatser, framgångsfaktorn med gemensam projektledning från både regionen och kommunen, möjligheten till skräddarsydd vård och större patientbestämmande, vaccin mot pneumokocker för att undvika lunginflammationer samt hur arbetet skulle kunna löpa smidigare i Västerås.
- Maria Tiston och Pia Stark informerar om 1177 telefon och chatt samt förbättrad tillgänglighet och minskade väntetider. De visar hur chatten fungerar för patienter respektive vårdpersonal. Chatten startade i maj 2020 och har hittills haft 42 000

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

chattar. De tar också upp utvecklingsområden. Patienternas reaktioner har varit positiva.

Nämnden diskuterar bland annat varför föräldrar inte kan använda chatten när det gäller barn under ett år, om de som använder chatten mest har minskat sina kontakter med nätläkare, barns och ungdomars möjlighet att själva använda chatten, samordning mellan 1177:s tjänster och vårdcentralernas utbud samt om telefonsamtalen till 1177 har minskat efter chattens införande.

- Moa Larsson informerar om en utredning om det nyttjande av regionens bassänger som olika patientföreningar har möjlighet till i dag samt olika frågor som behöver redas ut kring bassänganläggningarna. Hon går också igenom rekommendation till nämndens beslut och även rekommendationer till Hälso- och sjukvårdsförvaltningen om regler och rutiner kring bassängerna.
Nämnden diskuterar bland annat bassängerna som en möjlighet för patienter som inte annars kommer sig för att träna, om man utgår ifrån forskning även från övriga Europa vid kontroll av evidensbaserad, om bassängen vid Tärna folkhögskola har räknats in i utredningen samt vem som har ansvar i bassänganläggningarna.
- Lars Almroth informerar om Månadsrapport för oktober 2023. Arbetet med att minska beroendet av hyrpersonal går framåt, även om de nya reglerna för dygns- vila försvårar arbetet. Redovisningen av mål och indikatorer har ändrats något för att förtydliga trender för resultaten. Han går djupare in på bland annat sjukfrånvaro, arbetad tid, andel inhyrd personal och ekonomi. Intäkterna från exempelvis rättspsykiatri och strålbehandling har ökat, och beslut om restriktivitet gällande bland annat konsulter och representation börjar ge effekt.
Nämnden diskuterar bland annat andel direktbesvarade remisser och direktinläggning av patienter samt eventuell koppling mellan andel hyrpersonal och antal vårdplatser.
- Lars Almroth informerar om Förvaltningsplan 2024. Han tar bland annat upp förhållandet mellan mål från regionplanen, mål i förvaltningsplanen och patient-säkerhetsarbetet, diskuterar uppdraget att arbeta med ekonomin samt nämner kort internkontrollplanen.
Nämnden diskuterar bland annat målet att minska personalen, arbetet med stärkt kvinnohälsa och förlossningsvård, att ekonomi inte finns med som en punkt i internkontrollplanen, dimensionering av vårdplatser, redovisning av ekonomiska effekter av effekthemtagningar, renoveringen av lokaler i Oxbacken, patient-säkerhet när uppgifter lämnas över mellan olika yrkeskategorier, möjlighet till automatisering av administration samt finansiering av vårdcentralernas verksamhet inom primärvården.
- Lars Almroth ger en lägesrapport om Hälso- och sjukvården 2029, en målbild och färdplan genom omställningen till Nära vård. Han framhåller att materialet visar ett scenario för utvecklingen av hälso- och sjukvården, inte ett färdigt förslag. Inriktningen är en förstärkt primärvård med förflyttning av vård från slutenvård till primärvård, koncentration av akutsjukvården till Västerås samt översyn av det akuta omhändertagandet. Han förtydligar också olika uppgifter som förekommit i media och berättar om hur det fortsatta arbetet kommer att bedrivas.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

Nämnden diskuterar bland annat hur dialoger sker, fördelning av vårdplatser mellan länets sjukhus, jourverksamhet i Köping, eventuell flytt av patienter från Västerås till Köping, organisationsformen med noder samt inläggningsavdelningar.

Beslut

Informationen noteras.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§139**Lägesrapport ekonomi****Sammanfattning**

Vid nämndens sammanträde 2023-05-24 § 62 beslutade nämnden att återsrapport om det ekonomiska läget ska ske till nämnden kontinuerligt. En lägesrapport redovisas.

Förslag till beslut

Informationen noteras.

Beslut

Informationen noteras.

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Mötesdatum

2023-11-13

§140 Internkontrollplan 2024*HSF230453***Sammanfattning**

I reglementet för internkontroll anges att regionstyrelsen och nämnder årligen ska upprätta en särskild plan för granskning och uppföljning av internkontroll. Kontrollplanen ska inarbetas i förvaltningsplanen och rapporteras till nämnderna och regionstyrelsen i samband med delårsrapport 2.

En samlad granskningsrapport rapporteras till regionstyrelsen efter delårsrapport 2. Fastställande av internkontrollplan sker i samband med nämndens beslut om förvaltningsplan.

Förslag till beslut

Informationen noteras.

Beslut

Redovisat förslag till internkontrollplan för 2024 godkänns.

Beslutsunderlag

- Ärendetext internkontrollplan

§141 Hälso- och sjukvårdsförvaltningens Förvaltningsplan 2024-2026

HSF230453

Sammanfattning

Regionen förverkligar den politiska vilja som uttrycks av regionfullmäktige med hjälp av mål- och uppdragsstyrning. Styrsignalerna dokumenteras och förmedlas i dokumentkedjan Regionplan, Förvaltningsplan och Verksamhetsplan.

Redovisad förvaltningsplan utgår från Regionplan 2024-2026. I förvaltningsplanen beskrivs vilka åtgärder som ska genomföras för att förverkliga mål och uppdrag givna av regionfullmäktige och hälso- och sjukvårdsnämnd, i syfte att uppnå hög kvalitet, god arbetsmiljö och kompetensförsörjning och hållbar ekonomi. I planen fastställs förvaltningens ekonomiska förutsättningar med uppgift om ramar, ersättning, investeringar och budget. Planen ligger till grund för nämndens löpande uppföljning av mål, uppdrag och genomförande.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen har i uppdrag att långsiktigt nå en hållbar kostnadsutveckling som leder till balans mellan verksamhet och finansiering. Baserat på forskning och erfarenheter från framgångsrika hälso- och sjukvårdsorganisationer finns då fyra grundläggande principer för arbetet och utvecklingen framåt; Tillsammans, Uppströms, Nyskapande och Behovsanpassat. Uppdrag och aktiviteter, som relaterar till dessa principer, finns i förvaltningsplanen beskrivna inom fem strategiskt viktiga insatsområden:

- Omställning till Framtidens Hälso- och Sjukvård,
- Personcentrering,
- Hälsofrämjande,
- Säkrad kompetensförsörjning, samt
- Tillgänglig, säger och effektiv vård.

Även om dessa aktiviteter över tid kommer att bidra till en lägre kostnadsutveckling, så finns det behov av att minska kostnadsnivån på kort sikt. Detta görs genom att fokusera på färre årsarbetare, lägre kostnader för inhyrd bemanning, restriktivitet kring resor, konsulter och representation, samt ökad avtalstrohet.

Förvaltningen har även ett uppdrag att ta fram och starta implementeringen av en plan för sjukvården år 2029, i syfte att kunna möta invånarnas behov av hälso- och sjukvård till en hög kvalitet med en hållbar kostnadsutveckling.

Förvaltningsplanen är en rullande treårsplan där det andra och det tredje året utgör ingång i kommande årsplaner. Hälso- och sjukvårdsnämnden äger rätt att revidera förvaltningsplanen.

Förslag till beslut

1. Förvaltningsplan för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2024-2026 godkänns.
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande får i uppdrag att teckna förvaltningsplan med förvaltningsdirektör.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

Beslut

1. Förvaltningsplan för Hälso- och sjukvårdsförvaltningen 2024-2026 godkänns.
2. Hälso- och sjukvårdsnämndens ordförande får i uppdrag att teckna förvaltningsplan med förvaltningsdirektör.

Anteckning

Ulrika Spårebo, Kenneth Östberg, Malin Carnbring och Fehmi Paulus, alla (S), Heidi-Maria Wallinder (V) samt Barbro Larsson (C) lämnar protokollsanteckning enligt bilaga.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§142 Upphävande av policy för nyttjande av landstingets bassänger

HSF230446

Sammanfattning

Landstinget Västmanlands driftstyrelse antog 1998-01-21 §7 "Policy för nyttjande av landstingets bassänger". Där beskrivs att bassänger tillhörande landstinget kan utlånas eller uthyras i mån av tillgång och utrymme. Policyn är skriven för att reglera villkoren för föreningars lånande/hyra av bassänger.

I nuläget anses policyn som otydlig och tolkas på olika sätt av bassängverksamheterna. Det vore fördelaktigt att hantera frågor om regionens bassänger inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen då dokumentet enklare kan uppdateras utifrån kompetens, evidens och verksamheter samt inhyrda föreningars behov.

Ansvarsområdet hälso- och sjukvård överfördes 2022-10-15 från regionstyrelsen till hälso- och sjukvårdsnämnden. Nämnden föreslås därför besluta att upphäva policyn för nyttjande av bassänger, samt att frågor om regionens bassänger i fortsättningen ska hanteras inom Hälso- och sjukvårdsförvaltningen.

Förslag till beslut

1. Policy för nyttjande av landstingets bassänger upphävs.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören ansvarar för förvaltning och utveckling av bassängverksamheten och får i uppdrag att redovisa nya riktlinjer för nämnden under 2024.

Beslut

1. Policy för nyttjande av landstingets bassänger upphävs.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören ansvarar för förvaltning och utveckling av bassängverksamheten och får i uppdrag att redovisa nya riktlinjer för nämnden under 2024.

Beslutsunderlag

- Förslag på upphävande av bassängpolicy

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Mötesdatum

2023-11-13

§143 Remiss: Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd

HSF230315

Sammanfattning

Socialdepartementet har överlämnat remiss av betänkandet Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso- och sjukvård i hela landet genom främjande av etablering i glesbygd till Region Västmanland för yttrande.

Ett förslag till yttrande redovisas.

Yrkanden

Ulrika Spårebo (S) yrkar bifall till eget förslag till yttrande. Yrkandet stöds av Kenneth Östberg (S) och Heidi-Maria Wallinder (V).

Malin Gabrielsson (KD) yrkar bifall till beredningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer de båda yrkandena mot varandra och finner att nämnden beslutar enligt beredningens förslag.

Ulrika Spårebo (S) begär omröstning.

Ordföranden föreslår följande omröstningsordning: Den som stöder beredningens förslag röstar JA och den som stöder Ulrika Spårebos yrkande röstar NEJ. Nämnden godkänner ordningen.

Votering

Efter avslutad omröstning konstaterar ordföranden att 6 ledamöter röstat JA och 5 ledamöter röstat NEJ. Ordföranden finner att nämnden beslutar enligt beredningens förslag.

Förslag till beslut

Förslaget godkänns och överlämnas till Socialdepartementet som Region Västmanlands yttrande.

Beslut

Förslaget godkänns och överlämnas till Socialdepartementet som Region Västmanlands yttrande.

Reservationer

Ulrika Spårebo, Kenneth Östberg, Malin Carnbring och Fehmi Paulus, alla (S) samt Heidi-Maria Wallinder (V) reserverar sig till förmån för Ulrika Spårebos yrkande.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

Beslutsunderlag

- Remissmissiv Uppdrag att möjliggöra bättre tillgång till hälso och sjukvård i hela landet S2023/02208 (4/4)
- Remiss Ds 2023:23 (3/4)
- Yttrande över remiss om etablering

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§144 Viljeinriktning för oberoende av hyrpersonal

HSF230454

Sammanfattning

Att köpa bemanningstjänster i hälso- och sjukvården kan vara nödvändigt för att hantera en ökad belastning vid enskilda tillfällen. Ett ökat beroende av hyrbemanning över en längre tid får dock tydliga negativa konsekvenser. Det påverkar den egna personalens arbetsmiljö, kontinuiteten för patienterna, patientsäkerheten och verksamheternas utvecklingsarbete. Den ökade användningen av hyrbemanningen ökar också regionernas kostnader markant.

Hälso- och sjukvårdsförvaltningen beslutade under våren 2023 att kraftigt minska inhyrd bemanning med målet att bli oberoende under hösten 2024. Genom ett beslut om viljeinriktning ges politiskt stöd till detta arbete och en prioriteringsmässig vägledning. Det är av flera strategiska skäl prioriterat att bli oberoende av hyrbemanning. En stabil och varaktig bemanning med egna medarbetare är en förutsättning för att långsiktigt säkerställa patientsäkerheten, kontinuitet i vården, en god arbetsmiljö, verksamhetsutveckling, tillgänglighet och minskade kostnader. Därför kan, under en övergångstid, minskad tillgänglighet och andra begränsningar i verksamheten behöva accepteras för att minska behovet av hyrpersonal.

Region Västmanland strävar efter att vara oberoende av inhyrd bemanning för ordinarie drift av verksamhet inom hälso- och sjukvården. Ordinarie verksamhet ska bemannas med egen personal och hyrbemanning ska användas endast vid tillfälliga vakanser och arbetstoppar. Därför ska Region Västmanland ska arbeta med hyrbemanning utifrån att kostnaderna inte ska överstiga 2% av personalkostnaderna inom hälso- och sjukvården.

Förslag till beslut

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden ställer sig bakom viljeinriktningen att minska hyrbemanningen, med målet att vara oberoende av hyrbemanning hösten 2024.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att vid nämnden i december 2023 redovisa alla pågående insatser för att minska hyrpersonal.
3. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att i samverkan med berörda fackförbund ta fram ytterligare åtgärder för att minska andelen hyrpersonal inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
4. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppgift att kontinuerligt återrapportera till nämnden om arbetet med oberoende av hyrbemanning och konsekvenser för verksamhet och tillgänglighet.

Beslut

1. Hälso- och sjukvårdsnämnden ställer sig bakom viljeinriktningen att minska hyrbemanningen, med målet att vara oberoende av hyrbemanning hösten 2024.
2. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att vid nämnden i december 2023 redovisa alla pågående insatser för att minska hyrpersonal.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

3. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppdrag att i samverkan med berörda fackförbund ta fram ytterligare åtgärder för att minska andelen hyrpersonal inom hälso- och sjukvårdsförvaltningen.
4. Hälso- och sjukvårdsdirektören får i uppgift att kontinuerlig återrapporera till nämnden om arbetet med oberoende av hyrbemanning och konsekvenser för verksamhet och tillgänglighet.

Beslutsunderlag

- Viljeriktning för att minska hyrbemanningen(43870) (0)(43900) (0)

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

§145 Motion - tidig upptäckt

RV230533

Sammanfattning

Barbro Larsson (C) föreslår i en motion inkommen 2023-05-30 att Region Västmanland erbjuder flera enkla undersökningar/ provtagning i samband med hälsokontroller för att upptäcka sjukdomar tidigare.

Fullmäktiges presidium har överlämnat motionen till Hälso- och sjukvårdsnämnden för yttrande, RF 2023-06-13 § 74j.

*Hälso- och sjukvårdsnämndens yttrande**Nuläge*

I nuläget arbetar Region Västmanland hälsofrämjande och förebyggande på flera olika sätt. Alla dessa bygger på kunskapsstöd, exempelvis nationella riktlinjer och vårdprogram.

Exempel på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder i Region Västmanland:

- Hälsosamtal för 50-åringar, där alla 50-åringar bjuds in för ett hälsosamtal om levnadsvanor, mätning av blodtryck, BMI, längd, vikt och midjemått och även provtagning för blodfetter och blodsocker. Vid behov följs hälsosamtalet upp med fler undersökningar.
- Hälsobladet - om hälsosamma levnadsvanor som delas ut vid regionens mottagningar och vårdcentraler.
- Barnhälsovårdsprogrammet, där barn erbjuds hälsobesök från födsel till 5 års ålder.
- Mammografiscreening, där kvinnor mellan 40 - 74 år undersöks.
- Cervixcancerscreening, där kvinnor erbjuds gynekologisk cellprovtagning mellan 23 - 74 år. Detta är nu även möjligt för kvinnor mellan 30 - 70 år att göra i hemmet.
- Tandvården som arbetar med att förbättra tandhälsan. Den avgiftsfria barn- och ungdomstandvården samt subventionerad tandvårdsstöd som omfattar alla vuxna.
- Det är även möjligt för alla västmanlänningar att boka tid hos hälsocenter, för att få hjälp att förbättra levnadsvanor - exempelvis tobaksavvänjning, mat- eller alkoholvanor.
- Tarmcancerscreening, Region Västmanland startade 2022 med screening av 60 - 74 åringar.
- Bukaortascreening erbjuder Region Västmanland samtliga 65-åriga män en ultraljudsundersökning av stora kroppspulsådern. Även kvinnor över 65 år med någon riskfaktorerna ärftlighet, rökning, högt blodtryck eller tidigare hjärtinfarkt

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

kommer att erbjudas undersökning om de tar kontakt med kärlkirurgiska kliniken i Västerås.

Exempel på hälsofrämjande och förebyggande åtgärder som Region Västmanland arbetar med som drivs som pilotprojekt samt ännu inte implementerats:

- Organiserad prostatacancertestning, är ett pilotprojekt där införandearbete pågår. Under 2024 så förväntas införande av piloten där 500 män testas. Målgruppen är män födda 1962 och 1966.
- Seniorhälsovårdsprogrammet, som är under framtagande i Västmanland och bygger på samma principer som barnhälsovårdsprogrammet. Det innebär att alla seniorer ska, via sin vårdcentral, erbjudas kontroller/insatser i ett första steg. De individer som behöver erbjuds vidare insatser. Syftet är att främja hälsa, tidigt identifiera ohälsa och möjliggöra att sätta in tidiga insatser. I början av 2026 förväntas samtliga av länets vårdcentraler infört seniorhälsovårdsprogram.

Provtagning vid njursjukdom

Alla patienter som har en grundsjukdom och medicinerar med diverse läkemedel kommer på kontroller till sjukvården och då tar man regelbundet njurprover för att eventuellt behöva justera läkemedel. I enlighet med Nationella Vårdprogram för kronisk njursvikt bör riktad screening alltid ske av patienter med diabetes mellitus, hypertoni, hjärt- och kärlsjukdom och genomgången nefrektomi.

Provtagning vid KOL

KOL exemplifieras också i motionen, där behandlar Region Västmanland patienterna utifrån det standardiserade vårdförlopp som finns. Där beskrivs att ingång i vårdförloppet ska ske vid misstanke om KOL eller vid en tidigare verifierad KOL. De menar även att det finns en underdiagnostisering av KOL. Misstanke föreligger om samtliga följande kriterier är uppfyllda:

- Patienten har luftvägs eller andningsbesvär som rapporterats eller som framkommer vid riktade frågor.
- Patienten är över 40år.
- Patienten röker eller har tidigare rökt minst tio paketår. (Ett paketår är 20 cigaretter om dagen per dag i ett år).

En satsning har gjorts i regionen och all primärvård har tillgång till en så kallad FEV1/FEV6-mätare genom riktade statsbidrag. Det som underlättar med dessa mätare är att det är en enkel undersökning att genomföra och det behöver då, till skillnad från vid spirometri, inte vara en astma/KOL-sjuksköterska som utför undersökningen. Vårdförloppet rekommenderar att en spirometri med bronkdilatation ska göras inom

Hälso- och sjukvårdsnämnden

Mötesdatum

2023-11-13

sex veckor vid misstanke om KOL. Eftersom astma/KOL-sjuksköterskornas tid frigörs genom screening med FEV-mätarna kan de nu göra fler spirometrier.

Omvärldsbevakning

“Hälsofrämjande och förebyggande arbete blir alltmer nödvändigt för att bromsa behovsökningarna kopplat till den demografiska utvecklingen och bidra till ett bättre nyttjande av tillgängliga resurser.” Så inleder SKR “Förebygga eller reparera – ekonomi och hälsa” ett utdrag ur ekonomirapporten 2019–2021.

Analys

Region Västmanland arbetar i nuläget med flera hälsofrämjande åtgärder och har arbetat även med utveckling genom pilotprojekt. Motionären skriver att bland annat njursjukdomar kan upptäckas tidigare med enkla prov. Det stämmer att det är ett enkelt blodprov som genomförs dock kan det vare sig anses kostnadseffektivt eller hälsofrämjande att screena patienter utan symptom. Detta eftersom ett njurprov som visar på sjukdom inte alltid behöver vara korrekt utan påverkas av exempelvis hur mycket patienten druckit innan. Undersökningen för KOL har blivit enklare och frigjort tid för astma/KOL-sjuksköterskor i Region Västmanland i samband med att FEV-mätarna införts. Motionären föreslår att Region Västmanland erbjuder flera enkla undersökningar/provtagning i samband med hälsokontroller för att upptäcka sjukdomar tidigare. Undersökning och provtagningar bör göras på medicinsk indikation. Screening av hela eller delar av befolkningen görs endast om det finns ett starkt vetenskapligt stöd för att fördelarna är större än nackdelarna. Denna bedömning görs ofta av Socialstyrelsen.

Yrkanden

Heidi-Maria Wallinder (V) yrkar bifall till motionen.

Malin Gabrielsson (KD) yrkar bifall till beredningens förslag.

Propositionsordning

Ordföranden ställer beredningens förslag mot Heidi-Maria Wallinders yrkande och finner att nämnden beslutar enligt beredningens förslag.

Förslag till beslut

Motionen avslås.

Beslut

Motionen avslås.

Mötesdatum

Hälso- och sjukvårdsnämnden

2023-11-13

Reservationer

Heidi-Maria Wallinder (V) reserverar sig till förmån för sitt yrkande.

Beslutsunderlag

- Förslag till svar på motion om tidig upptäckt(37261) (0)
- Motion - tidig upptäckt

Mötesdatum

2023-11-13

Hälso- och sjukvårdsnämnden

§146

Övriga frågor**Sammanfattning**

Inga övriga frågor framställs.